

KARYS

Eina syki savaitėje.

Kaina: 3 mėn. 10 anks.,
6 mėn. 20 anks., 12 mėn.
35 anks. Atskiri numeriai
— 80 skaitikų. —

Adresas: Kaunas, Laisvės
Aleja 12 Nr. «Kario»
Redakcija. Telef. 90 Nr.

Nr. 36 (120)

Kaunas, 1921 m. rugsėjo mėn. 8 diena.

III metai.

„Kario“ redakcija persikėlė į Laisvės
Aleja 12 Nr.

Aukštas Estų Svečias.

Rugsėjo 2 d. Kauną aplankė Estų užsienio reikalų ministeris Piipas. Stotyje jį iškilmingai sutiko mūsų užsienių reik. ministeris dr. Purickis karo vadovybės valdžios atstovai ir žymi žmonijų minia.

Garbės batallonas praėjo iškilmingu žingsniu pro Svečią ir jį sutikusius. Orkestras grojo sutikimo maršą.

Mums draugingos Estų Respublikos ministeris Piipas vėliau nuvyko į Užsienių Reikalų Ministeriją.

B. c.

I. E. I.

Mokykim nemokančius lietuviškai kalbėti.

Nekartą tenka girdėti nusiskundimų pašnekečiuose ir spaudoje, kad lietuviai Lietuvos piliečiai vis tebevartoja viešai svetimas kalbas ir dažniausiai rusų. Tai gi reikia kiek atsidėti ir pagvildinti prieštasti, dėl kurių tas lietuviams kenksmingas reiškinys tebesilaiko, ir būdas tam nelemiam reiškinii pašalinti.

Kiekvienas mūsų gerai supranta, kad ilga laiką (nuo Lietuvos žlugimo iki jos atgimimo) į mūsų kraštą skverbėsi lenkiškoji jėga, kurią XVIII pakeite ir nustelbė rusiškoji. Lenkiškoji veikė per bažnyčia, dailinai per mokyklas ir dvarus. Rusiškoji per valdžios įstaigas, mokyklas. Iš čia turim „taip vadinama“ lenkišką kalbą. (Pasakiau „taip vadinama“ nes ji daug kuo skiriasi nuo lenkų kalbos. Šią vasarą, pavyzdžiui, Raudondvary teko girdėti vaikas laively kalbant „Adamuk, Adamuk, valruit“) kurią vartoja dalis katalikų (miestuose, dvaruose ir kaimuose Vilniaus srity) ir rusų kalbą, kuri daugiausia prigijo žydų tarpe.

Keturi nepriklausomybės metai parodė, kad lenkiškoji (nesakau lenkų) kalba žymiai pradėjo nykti: ja kalbėję lietuviai pradeda vartoti savo protėvių kalbą. Praeis dar kuris laikas, ir apie tą kalbą, kaip mūsų tautai kenksmingą, nebeprisėis minėti.

Kitaip atrodo dalykas dėl rusų kalbos. Ji labai garsiai girdėta miesto gatvėse, įstaigose, gelžkelių vagonuose. Nejauku, nemalonu ją girdėti mums, bet ką pasakyti apie kitų valstybių svečius, kurių mažai Lietuvoje lankosi. Maža čia jausmus pabrėžti. Reikia dar pasakyti, kad iš šio apvertinto reiškinio eina ir kitos rūšies įspūdziai. Ir geras išžiūrėk kas rusiškai kalba: mažai didelė tikrieji rusai ir koks 80% gal dar ir daugiau, žydų. Ir kaip nemalonu da-

sakyti bet reikia: surusėje žydai palaiko rusiškumą Lietuvoje. Tą skaudų akmenį jiems reikia mesti. Ir kas dar keisčiausia, kad žydai tą reiškinį užginčija. Kartą „Lietuvoje“ įžanginiame rašiny buvo tas pat pažymėta, kaip ir aukščiau: žydai rusiškumą Lietuvoje palaiko, savo tautos kalbos nevertindami, žydai nesimokina lietuvių kalbos, ir kas išėjo? Lydų Ministerijos Spaudos Biuras tuoj išsluntnėjo spaudai raštą, kur įrodinėjama, kad, girdi, patys lietuviai kalti: neparuošę reikalingų rankvedžių, tam tikrų kursų. Išėina, taip, kad lietuviai, kurie sunkiausia našta neša Lietuvos valstybės kurimo darbe, turi dar ir ką tai lietuvių kalbos mokytį: pasodinti į suolą, įbrukti rankvedį į fankas (o gal dar ir saldainių) nupirkti ir paprašyti: mokykities, brangieji, išmokę dar dovanų gausit.

Ne, ir šimta kart nei Niekas to neva rūpesčio primesti lietuviams negali, norėdami pasiteisinti, dėl ko svetimas kalbas vartoja. Čia reikia pačių (noro, energijos, pastangų ir iniciatyvos tam reikalui atlikti, lietuviai gali tik padėti. O to noro kaip tik nematyti. Ketvirči metai eina ir vis girdi atsakymą: „litovskago jazyka neponimaju.“

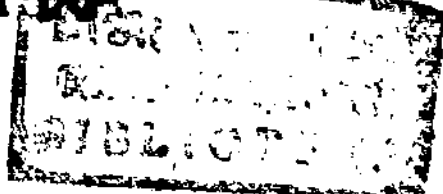
Ir kalba, beldžia rusiškai, net pasididžiudami.

Reikia pasakyti, kad čia yra dalis kaltės ir lietuvių intilgentijos ir visuomenės. Tik žinoma ne toj prasmėj, kad rankvedžių neparuošė, kursų neįsteigė, bet tame, kad mes labai nuolatūs kalbos reikale. Nekalba kas lietuviškai—tuoj varom rusiškai, o kartais net patys pradėdami. Tuo mes pasingai padėdam kitiems rusiškai kalbėti, neduodami kitiems progos mokytis lietuviškai ir tuo didžiai nusidėdami savo gimtajai ir valstybinei kalbai.

Tam nuolaidumui reikia padaryti galas.

Nereikia suprasti, kad čia keliamas neapykanta žydams. Mes žinome, kad graži jų dalis jau kalba lietuviškai viešame reikale, kovoja su rusiškumu, kelia savo tautinę kalbą, bet taip pat žinome, kad yra užsispyrėlių, kurie daro įspūdzio „spiauti į lietuviškumą“. Apie šiuos užsispyrėlius čia ir kalbama. Jiems ir reikia taikyti griežtumą.

Trečiame kariuomenės švietejų suvažiavime buvo iškelta mintis, kad kariai, kaip stipresnios dvasios piliečiai, gali suvaldinti didelę rolę, gildindami lietuvių kalbą ir tuo pat visa tai kas lietuviška tarpe jų, kurie sąmoningai ar nesąmoningai vengia lietuviškumo. Žinoma šiame reikale lietuviai kariai gali duoti didelės paramas lietuvių visuomenėi. Todėl ir čia norime pabrėžti kariams, kad jie suprastų didelę savo kalbos reikamę ir jos mokytų nemokančius. O būdas mokytį labai lengvas: ten kur nereikia nevarioti rusų ar kitų kalbų, o kalbėti tik lietuviškai. Tai geriausias mokymo būdas. Jis daugiau padarys, kaip rankvedžiai ir kursai.

J. El.

Kaip žiauri lenkų letena!

Praeitame «Kario» numery, vedamajame rašiny buvo pasibiaurėta lenkų žandarų darbais Vilniuje š. mėnos 31 d. į rugpiučio 1 d.

Tai įvyko ne šlandien, mėnuo atgal, ir, rodos, nebevertėtų rašyti apie tą lenkų suruoštą pogromą lietuviams.

Tačiau tas pogromas taip blaurus, taip žiaurus, taip jis dar kartą aiškiai parodo, kaip lenkas „myli“ lietuvi, kad jokiū būdu negalima tyliai aplankia teisybė aikšten, tenušviečia ji visiems pebtus, tegu visi supranta, kodėl visa lietuvių tauta apsiginklavo prieš lenkus ir vėrda krauju, kai jai unija su Lenkais siūlo!

Lenkai, reikia pasakyti, kraujinga tautai Nėra tos valandos, kad ji ko nors žiauriai nekankintų. Pastaruoju laiku ji savo žvėrišką pagiežą nukreipė į lietuvius.

Mes turim prieš save protokolą, kurį surašė daktaras Basanavičius, Lietuvių Mokslo Draugijos Pirmininkas, ir kanauninkas Kucka, centro komiteto dėl karo nukentėjusiems šelpiti Pirmininkas. Šis lenkų atsinešimo į lietuvius dokumentas sako:

„Rugpiučio 3 d. 1921 m. mes, apačioje pasirašę, Didžiojoje prieglaudoje prie Subačiaus gatvės naktį š. mėnos 31 d. į rugpiučio 1 d., priegtam patyrėme:

Tą naktį apie 1/23 val. apsupo iš visų pusių prieglaudos namus Nr. 16 ir 23 vienu ir tuo pat laiku būrys apie 200 žmonių, policijos ir žandarmerijos vedamas, susidedas, rodos, daugiausiai iš aprėdytų civiliškais rūbais kareivių su karininkais, daug grimuotų — su prilipintais ūsais. Kadangi naktį prieglaudos vartai nuo gatvės buvo uždaryti, tai jie išpradzių iš kaimyninių namų kiemų per tvorą į prieglaudos namų kiemus sulipo ir ėmė belstis, o atradę pav. namų Nr. 16 priemenės duris užrakintas, nelaukdami durių atidarant, paėmė ant kiemo gulinčių malną storus pagalius, su jais išmužė apatinės dvejų durių lentas ir

tokiu būdu per išpradzius durys skylės sulindo į priemenę ir koridorį ir ėmė krata daryti. Kur nepasėdė duris atidaryti, laužyta visur spynas nuo spinta, kuperių, skrynių. Paklausti, ar turi orderį kratai daryti, atsakė nemandagiai, kad to jiems nereikia.

1. Frančiška Opulskaitė 47 m., gimusi Jodžių „zascianke“, Rodnės par., Lydos pav., pasakoja, kad dar 26—27 mėnos nepažįstamas jai koks vyras-provokatorius buvo 3 kartus atėjęs prieglaudon, laikodamas A. K.; išpradzių šnekęs lenkiškai, pakau prašė klausinėti lietuviškai apie K., kurio nebuvo tomet name; jis reikalavo su juo būtinai pasimatyti dėlai gauto neva iš kokio tai „generolo iš Kauno“ atsiųstųjų raštų, kuriuos reikėjo jam atiduoti; prie vienos mašinėle rašytos kortelės, kurią jis rodė, buvo prilipinta kokio kariškio fotografija. Su Kriauciūnu, nors kelis syk buvo tas provokatorius atėjęs, pasimatyti jam neleke; atėdamas jis kiekvieną kartą kitaip būdavo apsiredęs. Krata pas bendrabučio vedėją Opulskaitę darant, ir jis buvo drauge. Įsiveržė į jos kambarį policistai, žandarai ir civiliai rūbais persiredę asmenys kratos daryti atsivedė drauge kokią moteriškę, kuri ją iki nuogo kūno nurengus, viską apčiupinęjus, net pančiakas nuavus. Krata darydami, paėmė visus prieglaudos auklėtinų sąrašus ir kitus popiergalius. Nuvedė ją drauge su kitais prieglaudos mokiniams į kokį tai būrą prie Zavalnos Nr. 2 (defenzyva); tardydami Opulskaitę, kaltinę ją, buk ji esanti lietuvių „šnipė“ ir litvomanka.

2. Ona Guobytė 52 m., gimusi Kijalių kaime, Malėtų par., mažųjų vaikų skyriaus vedėja-beimininkė, pasakoja, kad krata darydami, apžiūrėjo spinta, sandelį, jos kuperuką, vaikų loveles — bet nieko neradė. Krata padarę nuvarė ją ant aukšto prie kitų suimtųjų ir nors prašius, kad ją prie vaikų, kur kitos tarnaitės nebuvė, paliktų—neklause. Drauge su kitais areštuotais į defenzyvą nuvarė. Guobytė iki šio pasigenda vienos didelės juodu siūlų špulaitės, kuri buvo kuperukyje, ir spynutės kabančios nuo spintos, kurios po kratos dingo. Į sandelį durys buvo išmuštos.

J. Šva.

Visgi susilaukė savo.

— Ai, Marcijonai! Na, kaip tai? Iš kur? Kokia būdu? — džiaugsmingai sutiko kareivį vienas smuklės savininkas, kuris nemažai iš jų plaigėlių išlaukė.

— Jau du mėnesiai, kaip palaubos su lenkais padarytos, visas pulkas pas mus ve! susirinko, o tavęs vis nėra.

— Mat, aš truputį užtrukau, — išdidžiai atsakė kareivis.

— Čia tai niekis, visai niekis, — ve! mašė smuklės savininkas: — kad keletą dienų vėltau, bet tik sveikas ir gražus tu pagrįžai. O aš jau apgailėjau, kaip apgailėjau: nebėra, sakau, vaikmo, žuvo jaunas nepasėnes.

— Na, ir tavo protas, — suntekio kareivis: — žaisi aš, maš!

— Juk jūsų pulkas taip naršal kovet, karšta buvo?

— Gal kam ir karšta, — voblinėjo kareivis: — bet man šitokie namai, žemė...

— Taip, taip! Tačiau gal teismas yra, baudžiamas būsi? — nusistebėjo smuklės savininkas.

— Jau kad pabėgau, tai mokėjau ir sugrįžti.

— Na, na! Ką kalbi, viskas gerai?

— Dar šimtą auksinių pašalpos gavau.

— Ką? Ką?!! net susirietė smuklės savininkas, nustebintas Marciiono mitrumu.

— Labai menkas dalykas, Pranulis (taip vadino smuklės savininkas) — šimėliai visus valdžios drabužius, naršal fronte, patryniai, Etape! Skirstymo punktą visas nudrįskęs su klumpėmis ir palaikiau, kad iš lenkų nebaisvė grįžtu.

— Ir pasisekė? — vie netikėjo tokio stebuklo Pranulis.

— Pasisekė! Na, bra, — piepėjo toliau kareivis, — pas mus į kuopą arti penktą tokių pabėgusių buvo pristatėsi milticij, ir nieko — sėdė sau, kaip ponai.

— Ir neaugaua jų?

— Gal gi tu manai, taip labai gauda, tik išbraukia iš pulko kareivių sąrašo ir viskas.

— Aš visgi netikdu, kad jau taip paleista viskas būtų, — abejojo Pranulis.

— Žinoma, mūksis įkišva, kas be to. Reikia, bra, visur gudriam būti — kvailij, sako, ir bažnyčioj muša.

Nepretėjo mėnuo po to pasikalbėjimo žūr Pranulis ir stebiai eina keletas kareivių, bet kodėl juos su šautuvais lydi — tur būt maštas pulke juoba „bolševikų“ — pravokatorių enklaidint. Dar labiau domėsi ir pamato Marcijoną. Susitinka abu akimis ir išdūnai pastarasis mērkie. Prityko Pranulis tarp prie lauko teismo durų ir laukia ką pasakomas.

— Jau gal mane susaudys, — gyvuliš — kai išgandęs štarla Marcijonas, — rū, Pranul, nors tėvams pranešk.

— Tai kas dia dabar yra? — nemušmano Pranulis.

3. Gabalis Juozas 51 m. prieglaudos vedėjas, gimęs Spurgėnuose, Tirkšlių vals. Tėišių pav. pasakoja, kad krata darydami, jį radę „stallarnėje“ ant šieno gulint, išvedę laukan su pakeltomis aukštyn rankomis, pusnuogį, liepę kniupščiui ant žemės gulti ir tūlą laiką 3 milicininkai su palenktais šautuvais jį sergėję, tik jo žmonai užprotestavus prieš laikybą vyro pusnuogio ant šaltos žemės, atvesta jis į kambarį. Į defenzyvą jis nevaryta.

4. Franciška Emilianė iš Musninkų atėjusią apiankytų savo vaikų prieglaudoje ir ją rasta prie vaikų gulint, iškračius, nuvaryta taip defenzyvon.

Iš prieglaudos namų Nr. 23 suimta dar ir defenzyvon nuvaryta:

5. Adomas Kriaučiūnas, vaikų auklėtojas.

6. Juozas Šadrelka mokinys.

7. Šimanskis—raidžių statytojas.

Namuose 23 Nr. daryta krata pas Bafį Valušį ir 4 vasarinių mokytojų kursų lankytojas ir kitus.

8. B. Valušis 55 m. Iokiluose, Lydokių par., Ukmergės pav. gimęs, seniau vargoninkavęs, ant metalo Didžiosios prieglaudos sandėlio užvalzda sako, kad namuose, kur jisai gyvena, krata darę kieman per tvorą įsiveržusieji milicininkai, žandarai ir civiliais apsirėdę žmonės, kurių vienas turėjęs prilipintus usus, kitas „panie poruczniku“ vadinta. Kambaryje viską išverte, paėmę saskaitų ir kitą užrašų knygutę ir sušlg šiol negražinę. Į defenzyvą jo nevaryta.

9. Justinas Povilėnas, 33 m. iš Švilionų k., Adutiškio val., Švenčionių pav., Švilionyse mokytojavęs, vasarinių mokytojų kursų lankytojas pasakoja, kad kambarin įsiveržusieji lenkai jį pirmiausiai užpuolę dviese su atkištais brauningais ir liepę aukštyn rankas iškeiti; atsikėlusį iš lovos, nuvarę į kito kambario kampą į sieną veidu ir uždraudę atgalios žiūrėti, ėmę klausiti, kur esąs „Knopka“. Atsakius, kad jisai „Knopkos“ nepažįstas, vienas lenkas tuojau rėžęs

plaštoka į veidą 3 sykius, brauningą atkišęs ir dar klausęs, kur esąs raudonasis baltas J.: Povilėnas atsakęs, kad nežinąs, nes neseniai Vilniua atvykęs. Tuo tarpu daryta krata lovoje, kuperukyje, radę binoklį — paėmė. Defenzyvon nuvarę klausinėjo, iš kur gavęs binoklį, atsakęs — Vilniuje pirkęs už 5 svarus duonos. Ziuriais žodžiais kolloję už tai, kad jis, kaip mokytojas, atvažiuojo Vilniun ne į lenkų kursus.

10. Vladas Žemaitis, 22 m. gimęs Melagėnų miestelyje, Švenčionių pav., baigęs Švenčionių gimnazijoje 4 klases, rengiasi į mokytojus, todėl lankosi mokytojų vasariniuose pėdagogų kursuose. Įsibrovus kambarin lenkams, jis miegojęs, todėl 2 civiliai, nu-traukę nuo jo anklodę, rikterėje „rankas aukštyn“ ir atsikėlusį nuvarę į kambario kampą, kur jau Povilėnas su iškeptomis rankomis stovėjęs ir kurlink suvaryta ir visus kitus, kuriuos apspletę iš visų pusių lenkai su brauningais ir karabinais stovėjo. Kratos darymo laiku vienas civilis rusų kalba klausęs jo, ar Žemaitis jį pažįstas — o tai buvęs bolševikų laikais koks komunistų šalininkas — tarnautojas. Defenzyvoje klausinėję, ko jis atvykęs Vilniun ir kas jį siuntęs; atsakius — kursų lankyti, tardytojas taręs: Jūs atvykot komunizmo mokytis; palaukit — pas mus yra jums specialė vieta parinkta. Įtardami jį, kad jis esąs lietuvių kareivis, rodyta jam įvairių lietuvių kareivių fotografijas, klausinėjant, ar nepažįstas ir lygintai jas su Žemaičiu. Nuavę batus, žiūrėję ir mušę jį veidą. Protokolą privertę pasirašyti su brauningais grąšindami.

11. Mikalojus Vinciūnas, 21 m. iš Melagėnų miestelio, baigęs 4 klasių mokslą Švenčionių gimnazijoje, rengdamasis mokytojauti, lankosi pėdagogų kursuose. Pabudęs, pamatęs 2 civilius su brauningais rankose prie lovos stovint; liepę pakelti rankas aukštyn ir atsikėlusį nuvarę į kampą, kur kiti buvę sustatyti, įsakę nežiūrėt užpakalin ir tuo tarpu darę krata. Defenzyvoje tardytojas sakęs: „Į ką tu panašus? pasižiūrėk į veidrodį; tik tu ne į žmogų panašus,

— Pabėgę, visi pabėgę, — nori pasiteisinti Marcijonas.

— Šalin! — piktai sušunka kareivis palydovas pašaliniam žmogui ir, lyg nieką kokį, pasibiaurėdamas vel įstamią Marcijoną į eiles kitų nusiminusių kareivių.

Kiti, tai kiti—jie nesuprasdami bėgo ir gailėdamiesi grįžo, jie nei slapstėsi, nei melavo. Tai ir ėjo į teismą laukdami nuplaunamos bausmės. Marcijonas visai kitaip jautėsi, jis buvo draugo įskystas: nieks nebegalėjo kentėti Marcijono įžulumo ir nedorumo.

Pasibaigė teismas, Marcijonas nesitverdama kaily nubėgo į Pranulį ir šėlo, nesivaldė, lyg nuo virvės ištrūkęs buliukas.

— Tu čia?!—pasitiko jį Pranulis.

— Gerai, bra, viskas gerai!... plojo rankomis ir kojomis Marcijonas.

— Duok bonką pačios gerosios ir užkandos stiprios!

— Na, kaip sakyk?

— Pradžioj visai buvau apmiręs, — pradėjo pasakoti Marcijonas, ir laukiau, kaip negras, teismo nusprendimo. Kada paskaltė, jog esu nubaustas penkerius metus ir šešius mėnesius kalėti, man nei dvasią paleido. Dėkul tau, manau sau vienas, bet gyvas likau. Tik klausau, vel skaito: „atsižvilgiant į teistamojo Marcijono Pluko mažiau 21 metų amžių, bausmė sumažinama, atsižvilgiant į tai, kad minėtas kareivis tarnavo kariuomenėj tik tris mėnesius ir vel...“

— Tai kiek gi tau beliko?

— Devyni mėnesiai!

— Tik devyni mėnesiai?

— Matai, kaip gerai, kai neilgai kariuomenėj tarnavau.

— O kada tu pašauktas?

— Jau vienuoliktas mėnuo.

— Na, tai tau tik ir gyvent.

— Ir daboklės aš nebijau, — džiaugėsi kareivis.

* * *

Vieną dieną jau bešaukia visus nutelstuosius, Susirenka jie prie pulko štabo išsirikiuoja ir etna smagūs...

Kitą dieną įkinkė bernelius į darbą.

— Neturėjot jūs gerų tėvų, kurie pamokytų, dabar mes jus išmokysim, kaip reikia gyventi,—prabilo visų nuteistųjų kuopos viršila.

Ir prakaitavo jie, nematydami laisvės, nuo aušros ligi sutemos tai rikiuotė,—tai statūtai, tai sunkiausi darbai ir pusę tiek kiek kuopoj tegaudavo maisto.

Kada gražesnė būdavo dienele ir atsikvėpdavo šiek tiek po savo darbų ir svajojo susėdę būrellais — apie tas be rūpesnių kuopoj leidžiamas dienas. Tollimos dabar jos buvo ir labai laukiamos.

Daugumas dirbo paktusniai ir galvojo, kada jis dabar puikčiausia pramokęs rikiuotės, galės tikrai nuplauti visas savo gėdos dėmes ir tapti lygus su visais kareiviais.

klaulį ganyt, ne į kursus tinki". Tardant, koks tai „poručnikas“ badės kumščia į pašonę, spardęs kojomis ir sakęs, ne į kursus, bet komunizmo mokytis, turbūt, atvykęs.

12. Karolius Bielins, 23 m. gim. Veikščių kaime, Tverėčiaus par. Švilenčių pav., baigęs 4 gimnazijos klases, rengiasi į mokytojus, lankosi pavidagogų kursuose. Ir jį lenkai radę gulint, su brauningais rankuose atvarę į kampa ir uždraudę žiūrėti. Defenzyvon nuvaryto tardytojas klausęs, ko jis čion atvykęs ir jam atsakius, kad į kursus, sakęs: „Į ką tu panašus? tu atvykai čion partizanų būrių tvirtū...“ Pašaukus jį į kitą kambarį, mušę jį į veidą plaštoku, į šonus kumščiomis badė. Paklausius kokios jis tautybės ir pasakius, kad lietuvis, „poručnikas“ mušdamas sakęs kodėl ne lenkas.. Protokolas prievarta pasirašyt privertę.

13. Leonas Lelešius, 19 m. gim. Malinavos kaime Igliauskos parapijos, Mariampolės pavieta, šįmet baigęs Vilniuje pedagogijos seminariją. Radę jį kambarielyje Nr. 4 gulint, su brauningais ir šautuvais prikėlę, atvarę į kambarį Nr. 1, kur visi aukščiau minėti vaikinai kampe sustatyti buvo, o likę jojo kambarielyje kiti civiliai ir milicininkai kratai darę: buvo pavogę iš skrynelės 2000 lenkų markių, viena sidabrinį sveiką laikrodėlį, su aukso retežėliu ir kitą pagedusį auksinį. Lelešiui užprotestavus, 3 civiliai, kurių vienas buvo užsigrimavęs, pasišaukę jį į kitą kambarį, sugrąžinę 1800 markių ir paėmę pakvitavimą. Defenzyvoje jo nieko ypatingo neklausinėta.

14. Juozas Kanapka, 17 m. iš Bajorų kaimo Širvintos par., Vilniaus pav. rengiasi įstoti į 4 Vilniaus lietuvių gimnazijos klasę, atvykęs čion liepos 23 d. Ir jį prikėlę ir atvedę iš kambario 4 į Nr. 1 pastatę į kampa. Jis tai ir yra tas pats asmuo, kurio lenkai kaip „Knopkos“ ieškojo. Klausinėdami jo apie J., kurio šįs nepažįsta ir negalėjo nieko sakyti, labai jį daužę į veidą net 7 zykius. Kadangi defenzyvon nuvestas buvo atsistojęs prieš atdaro langą, tai jį pamatęs tūlas lenkas sakęs: „Tu jau žiūrai per langą pabėgti“, nusivedęs į kitą kambarį, jį labai apdaužęs, o Kanapkai ant žemės parpuolus, kojomis spardęs. Tardytojui klausiant kokios jis tautystės ir šiam pasisakius, kad lietuvių, tasai ėmęs ginčyti, kad jis „polak“ esąs, kad nekokių „litvinų“ tame Širvintų krašte nebėsa ir tik Kanapkai pasakius, kad jis esąs „šrodko-wo-litwin“, buvęs paleistas.

Visus po Nr. 1, 2, 4, 9, 10, 11, 12, ir 13 išvardytus asmenis į defenzyvą nuvarytus nuo 7—1/28 val. ryto iki 9 vakare palaikę ir sustatę protokolus paleido namon, įsakydami Povilėnui, Žemaičiui, Vinciuonui, Bielinui, Lelešiui ir Kanapkai kas dieną 19 val. ryto rodytis defenzyvoje, kur juos iki 2—3 val. po piet be jokio reikalo pralaukę, paleidžia, o tuo tarpu trukdo jiems įvairščioti į pamokas kursuose. Paminėtus gi, po Nr. 5 ir 6 ir 7: Kriaučioną Šadreiką ir Šimanskį kaip girdėt, iki šiol Lukiškio kalėjime laiko.

Be aukščiau jau minėtų išmuštų durų į priemen ir koridorių namuose Nr. 16 reikia dar pridurti, kad tuose pat namuose buvo išmušta durys į vaistų ir drapanų sandelį, taipogi išlaužta durys į aukštą ir į kambarį Nr. 16.

Paliktieji išvažiavusių atostogoms mokinių kupe-rlukai ir skrynelės visos atplėštos ir daiktai, drabužiai išmėtyti. Taip kambariuose dviejuose po Nr. 16 visi daiktai aukštyn kojomis apversta: lovos, patalynės, ir kuperiukų ir skrynučių drabužiai, knygos, sąsiuviniai ant grindų išmėtyta. Tuose namuose, kur Gabalis gyvena, rasta 17 mokinių atplėštų skrynučių, o ant aukšto namuose Nr. 23 suskaltyta tokių skrynučių ir

valizų išplėštų net 22. Kas tose skrynelėse, kuperiukuose ir valizuose rasta, kas paimita ar pavogta—nieko nežinoma. Krata daryta su didžiausiu žiaurumu, tarytum, kokios hunnų hordos užpuolimu.“

Protokolas palmtas sakiny s sakini, žodis į žodį. Jis iškelia baisų dalyką ir kaip ant delno parodo, jog lenkams rūpi ne Vilnius, kaip toks, pagruobti, bet išnaikinti visa, kas lietuviška. Ir tai rodo netik vieną atsitikimą, bet visi mūsų istoriniai santykiai su lenkais. Lietuviai tą jau nebe dabar suprato: jie senai jau veda sunkią kovą su lenkais. Bet šiandien yra dar valstybių, kurios to nesupranta ir siūlo mums uniiją. Bet laikai keičias, o amžina teisybė savo padarys.

Majoras Škirpa.

Ginkluotos pajėgos klausimu.

Kaip jau minėjau „Kario“ 30 Nr., ginkluotos pajėgos organizacijos klausimas yra be galo svarbus ne tik šiandieną, bet ir Lietuvos ateičiai.

Paskutiniųjų trejų metų kova dėl Lietuvos Nepriklausomybės geriausiai įrodė, kad be ginkluotos pajėgos apseiti negalima. Kol mes buvome silpni, tauta buvo dar nesusiorganizuota ir neturėjome savo kariuomenės, arba, jei turėjome, tai labai maža—pasaulio valstybės beveik visai nekreipė dėmesio į teisingus mūsų reikalavimus ir nesiskaitė su mumis. Tikrai po to, kai pasirodėme kas mes esame, t. y. kad lietuvių tauta yra pasiryžusi žūt-būt iškovoti sau laisvę, kad tam tikslui ji visa yra susiorganizuota į tvirtą pajėgą, turi savo gerą kariuomenę ir geruoju niekam nepasiduoda, — ne tik gobšūs mūsų kaimynai lenkai, rusai ir vokiečiai, kuriems jau teko ginkluotiems susidurti su nenuveikiama lietuvių tautos valia, bet ir kitos pasaulio valstybės pradėjo kitai žiūrėti į mus ir skaitytis su mūsų reikalavimais.

Šiandieną visiems aišku, kad, jei nebūtume sugebę greitu laiku susiorganizuoti į pajėgą ir gintis, — mūsų tėvynėje būtų tebeviešpatavę rusai, arba vokiečiai; o gal ji jau senai visa būtų buvusi paglemžta neprisotinamos Lenkijos. Tokiu būdu, ir tą laisvę, kuria, mes jau turime, esame įgiję ne per kieno, nors malonę, bet kovos keliu, pirmoje eilėje, — ginkluotos pajėgos Lietuvos dėka.

Bet kova dėl visiškos laisvės dar nėra pasibaigusi ir nežinia ar greit ji baigsis. Svarbiausias tikslas—galutinas Lietuvos pripažinimas nepriklausoma valstybe su būtime Vilniumi, — dar nėra pasiektas. Jo pasiekimui gali prisieiti dar nekartą griebtis ginklo..

Natūrali Lietuvos dalis—Klaipėdos kraštas,—nors ir atskirtas nuo Vokietijos, bet mums vis dar negrąžinamas.

Pagalios, jei Lietuva ir būtų galutinai pripažinta nepriklausoma valstybe su sostine Vilniumi, ir teritorijos dalys, kurios teisingai turėtų priklausyti Lietuvai, būtų jai gražintos, tai galima jau dabar numatyti, kad rusai, vokiečiai, o ypač — lenkai ne greit atsiskays nuo savo pretenzijų į mūsų kraštą, arba į jo atskiras dalis. Dar ilgas metus turėsime būti budrūs ir atsargūs. Todėl, nustatant ginkluotos pajėgos organizaciją, turime žiūrėti ne tik šios dienos reikalavimų, bet pažvelgti ir į ateitį.

Gal kas pasakys, kad ateity, kuomet galutinai įvyks Europoje taika, ir Lietuva galutinai bus pripažinta nepriklausoma valstybe,—ginkluotos pajėgos reikalingumas atpuls. Tarptautinai nesusipratimai bus išsprendžiami ne kruvinu karu, bet taikiu būdu. Ginkluotos

pajėgos visose valstybėse bus panaikintos, arba visai sumažintos, ir tarbaus tik vidutiniams valstybės reikalams. Todel nėra reikalo taip labai rūpintis ir mūsų ginkluotos pajėgos atėtim?

Jai kol kas tenka atsakyti: „Pažiūrėsime kas bus atėty. Jei ginkluota pajėga nebus reikalinga—ja panaikinsime“

Ištiesu, jei visos pasaulio valstybės galu galė perėty prie taikaus tarptautinių nesusipratimų išrišimo būdo—tuoj galima būtų tik pasidžiaugti. Tuomet tuos milijardus darbo žmonių praktiku uždirbtų pinigų, kurie dabar naudojami įvairiose valstybėse laikyti didelėi nuolatinei kariuomenei, galima būtų sunaudoti kultūros reikalams; pavyzdžiui, švietimo reikalams, šelpti pavargėliams, saugoti žmonėms nuo visokių nelaimių ir t.t. Sunku sau ir įsivaizduoti koki tat iš to būtų didelė nauda žmonijai

Bet vilties maža, kad nors nepertolimoje ateity pasaulis priėty prie taikaus tarptautinių ginčų išrišimo būdo. Tik atsižvelkime į tai, kokie santykiai susideda tarp įvairių valstybių pasibaigus Pasauliniam karui, ir kaip dabar sprendžiami tarptautiniai nesusipratimai.

Karo metu buvo nemaža kalbėta apie ginkluotų pajėgų sumažinimą karui pasibaigus, bet visišką nusiginklavimą. Tebekalbama apie tai ir dabar. Bet kam mes matome tikrenybėje? Ar įvyko nors daliniai žadėtas nusiginklavimas?—Nieko panašaus neįvyko. Kaip prieš karą, arba jo metus žvangėjo pasaulis ginklai, taip ir šiandieną jie tebežvanga. Ginklus padėjo tik tos valstybės, kurios pralaimėjo karą t. y. Vokietija, Austrija, Turkija ir t. t.

Bet kalbant apie visuotiną nusiginklavimą, tai nesudaro išimtys. Savai me suprantama, kod nugalėtosios turėjo išpildyti visa tai, ką joms paliepė jų nugalėtojai. Pralaimėjusioms karą valstybėms palikta tik tiek kariuomenės, kiek reikalinga palaikyti tvarkai valstybės viduje, būtent:

Lentelė N. 1.

Valstybės pavadinimas.	Gyventojų skaičius.	Palikta kariuomenės.
Vokietijai	60.000.000.	ligi 100.000
Austrijai	8.000.000.	30.000
Vengrai	10.000.000.	35.000
Bolgarija	4.000.000.	25.000
Turkija	6.000.000.	50.000

Be to, visos tos valstybės privalo atmainyti visuotiną privalomą karinę tarnybą ir įvesti pas save kariuomenės komplektavimą laisvanoriais. Artilerijos leista turėti labai maža ir tik lengvosios. Oro laivina visai uždrausta laikyti. Taipgi uždrausta mokytį jaunimą karinio mokslo ir daryti bet kurios žyglis del mobilizacijos.

(Toliau bus)

„Ryšio organizavimas kavalerijoje“

„Geriausias pranešimas musoja svarbumo, jei jis ne laiku paduotas“.

Vienas iš silpnųjų klausimų mūsų armijoje, tai — „ryšis“.

Šiame straipsnyje aš manau dėti trumpai ryšio organizacijos kavalerijoje reikalingas atmainas.

Čia aš išdėstysiu smulkiau stipnas telefono ryšio puses, kurias parodė karo patyrimas.

Dar prieš karą 1914 m. vokiečiai nutarė atslaukyti „nuo vielos“.

Priežastis tam buvo ta, kad:

1) tiesiai telefono ryšį be riziko galima tik nuo priešo nepavojingame rajone, t. y. savo šalyje ir neįeinant į priešo raitųjų patrulių sritį;

2) negalima tikrinti neapsaugojamas linijas nuo kėsinimosi iš priešo šalies gyventojų pusės. Vokiečių statusas išreiškė šiaip: „lengvumas išardyti telegrafą, reikalauja nuolatos jo saugojimo“;

3) linijos tiesimas užima daug laiko. Vokiečių statusas raitininkų telefono tarnybai nustato šiame atveilyje normą kavalerijos telefonui: kilom. per 10 minutų. Išskyrų gi vidutinį tiesimo greitumą, kaip parodė tyrimas, galima skaityti ne daugiau kaip 1 kilom. per valandą;

4) jungiant į jau esančias linijas, naudotis jomis reikia labai atsargiai, nes visados kyla pavojus, kad duotos žinios gali būti išgirstos ar perimtos kaip civilių taip ir oficialių asmenų, esančių toje pat linijoje, su kuria sujungta, taipgi ir arti jos esančiose del indukcijos;

5) sunkumas išlaikyti paslaptį naudojantis telefonu (slaptų ir operacinių įsakymų perdavimas). Šifro vartojimas atsilieps į telefonogramos perdavimo greittume ir tikrume.

Vokiečiai rekomenduoja naudotis telefonais beveik tik apsaugos srityje.

„Šiam atveilyje, sako jie, viela gali patarnauti—štabo korpuso arba divizijos ryšiui su priklausomųjų brigadų štabais, sunkiomis kibirkštinėmis stotimis, pranešimų susirinkimų punktais. Be to, telefono vartojimas galimas užimant sienas, išsistatius laukiant kautynių, ryšiui su kaimynėmis varomis ir armijos štabu.“

Visa tai privertė vokiečius:

1) atsisakyti nuo vielos kaip ryšio priemonės, 2) paleisti kavaleriją nuo telegrafo ir telefono tarnybos ir susistiekimo dalies raitųjų kareivių organizuoti telefono skyrius.

3) be to, kavalerijos divizijoje turėti dvi sunkias ir dvi lengvas radiostoties, 4 mažus automobilius ir vieną aviacijos skyrių.

4) savarankiška kibirkštinių stočių, telefono ir aviacijos skyrių padėtis ir jų organais priskyrimas prie kavalerijos divizijų.

Man rodos, kad mūsų armijoje tiksliausiai būtų organizuoti ryšį šiaip:

Kavalerija palaiko ryšį: 1) telefonais, 2) raitais pasiuntiniais, 3) motociklais, 4) lengvais automobiliais, 5) kibirkštinėmis stotimis ir 6) orlaiviais.

Tik toks kombinuotas ryšis gali būti naudingas, nes: vienomis apystovimis negalima naudotis telefonais, kitomis—(nesant kelių arba jiems esant blogame stovyje)—motocikletais ir automobiliais, trečiomis—(blogas oras ir t.t.) orlaiviais ir t.t.

Divizijos štabo ryšių komanda, reikia perdirbti ir priskirti prie jos motociklų ir kelius lengvus automobilius (pustau šarvuotus) su 1—2 kulkosvaidžiais—skiriamus ryšiui, bet reikalui esant galinčius būti sunaudotus kautynėms telefonais reikėtų naudotis vien tikrai apsaugos srityje.

Kavalerijai būtinai reikalinga duoti 4 lauko radiostotis (vieną divizijos štabe ir po vieną pulkuose).

Radiotelegrafo skyriaus Viršininką pavesit Divizijos štabo Viršininkui, technikos atžvilgiu Armijos Radiotelegrafo Viršininkui, o pašarai armijos štabo ryšių Viršininkui. Priskirti organiniai aviacijos skyrių kavalerijai, kaip rekomenduoja vokiečiai, mano nuomone dabartinėmis sąlygomis neturi prasmės.

Aš ne kalbėsiu apie oro ryšio reikšmę ir organizaciją; mūsų armijoje oro paštas stovi prideramame aukštume.

Kitų technikos ryšių reorganizavimas turint norą ir specialistų, neprivalo būti kludomas. Reikia tik pinigų ir pinigų.
Kap. Vereinas.

Automobilis ir jo techninis pritaikymas.

Automobilio reikšmė šios gėdynės kare.

Kariuomenė karo metu ir apskritai reikalauja greito visų reikmenų pristatymo iš užpakalio. Net išimamai patogiose karo veiksmų apylostose, turint gausių maisto išteklių, dar yra papildymas šaudomos medžiagos, pristatymas komplektacijos, ėmimas sergančių ir sužeistų.

Geležinkelių rolė baigias reikmenų pristatymu paskutinę stovį, taip vadinamą „priešakinį etapą“, lieka da išrišti sudėtinis klausimas—pristatymo reikmenų iš priešakinio etapo pačiai kariuomenei.

Šio klausimo rėsimas remiasi lauko geležinkeliais. Bet imant dėmesin lauko geležinkelių tiesimo mažą greitumą, prielsime prie išvados, kad kariuomenei aprūpinti tenka kitų priemonių ieškoti.

Lauko geležinkeliai pilną uždavinį atlieka pozicijų kare.

Pristatyti reikmenų kariuomenei tolimam žygyje vartojama gurguolė. Bet pristatyti dideliame kroviniam reikia turėti ir didelių gurguolių. Joms reikalinga didelio skaitmens žmonių ir arklių, kas žymiai atsiliepia kariuomenės karinėje sudėtyje. Pavyzdžiui, galima nurodyti Rusų-Japonų kare 4-ji kariuomenės korpusą, kuris atvykęs karo vieton dvi savaiti nedalyvavo kautynėse, kadangi transportų suformavimui reikėjo išskirti daug žmonių ir likti be komplekto.

Pastarame kare žymiai išsiplėtė ryšio tarnyba. Kariuomenei skleidžiantis dešimtis varstų frontu ir gilumon, esamos ryšio priemonės neduoda pilnos galimybės greitai susižinoti ir susisiekti vadaujantiems asmenims, štabams ir kariuomenėms.

Gale, lieka būtinas reikalas atskiriems asmenims ir kariuomenės dalims greit pereiti iš vienos vietos kiton tam tikram atstume.

Štai priežastys, verčią vartoti automobilį.

Automobilio pagrindinės ypatybės.

Greitumas, didelė kilojama pajėga, mažas skaitus tarnautojų, mažas, palyginant su gurguole, voros gilumas vežant tiek pat krovinio—tai automobilio teigiamos ypatybės; nuolatinė galimybė greit nustoti veikmės, išimusi priklausymas nuo kelių padėties—tai automobilio neigiamos ypatybės.

Iš žemiau padėtos lentelės aiškiau matoma, kaip automobilis praneša kitas priemones:

Lyginamoji lentelė pristatymo te pat krovinio automobiliais ir arklių vežimais.

Estatinė sudėtis	Einančios krosnies gylumas	Paros keilone	Vežamo krovinio kiekybė	Estatinė sudėtis			
				žmonių	arklių	gurguolių	automob.
Ratų transportas	8 km.	25 km.	10,000 pūdų	425	850	416 ^{*)}	—
1 autom. transportas	1 1/2 k.	100 k.	10,000 pūdų	90	—	—	42 ^{*)}

Iš lentelės matoma:

- 1) Automobilio judesio greitumas 4 kartus didesnis už arklių vežimą.
- 2) Automobilio kilojama pajėga 3—4—7 kartus didesnė už arklių vežimą.
- 3) Žmonių tarnaujantių automobilio transportu 4 1/2 kartus mažiau kaip ratų transporto.
- 4) Automobilų voros gilumas 5 kartus mažesnis. Ratų transportas eina 4 kartus lėčiau, tokiu būdu organizuojant nuolatinį pristatymą, tenka su tuo labai skaitytis. Ten, kur gali užtekti vieno automobilio transporto, statoma 4 ratų transportai iš 1700 žmonių, 3400 arklių ir 1664 vežimų.

Galima įsivaizduoti, kiek atsieina išimtinai tokią masę žmonių ir arklių.

Be to, iš karo vietos antraukiama 1600 žmonių ir 3400 arklių, iš ko galima sudaryti 4 eskadr. kavalerijos pulką, 1 pėstininkų batalioną ir pakinklus pilnai pėstininkų divizijos gurguolei.

Tai geriausia įrodo automobilių traukos pranašumą ir dėl to, kur tik paviršius keliai, verta juos naudoti kuoplačiausiai.

Lyginamai brangus išlaikymo autom. transporto dirbtuvių ratų pavalkų ir greitai mudėvėlinas savo keliu atveriamas arklių sudėties nuostolais, jų epidemijos aukoms ir p.

Bet automobilis priklauso nuo kelių padėties. Ar yra tad pagrindo atsiskirti nuo automobilio transportacijos? Man išrodo priešingai. Ruošiantis karam tai verta turėti dėmesyje ir ypatingo rūpestio kreipti į plentų vystymą, kas visai sutinka su valstybės labu.

^{*)} Vežimo kilojama pajėga 28 pūdal.

^{**) 24—3 1/2 toninių ir 18—1 1/2—2 toninių, kurių 2% taisyme.}

Visa, kas aukščiau pasakyta suvedant krivon, reikia pripažinti nesvyruojanti auto-transporto pranašumą prieš arklių transportą ir šio transporto tipas privalo įgyti karinio tipo vis tik nelėstantis visiškai arklių transporto ir tik papildant ir supatoginant. Einama prie šio tikslo turi būti be pallovos ir paraleliai plentų tinklyno išsivystymui.

Automobilių taktinis pritaikymas.

Nurodytos pagrindinės ypatybės, automobilių reikia šiuos taktinius uždavinius:

- 1) pristatymą,
- 2) ryšio ir pranešimų tarnybą,
- 3) žvalgybą,
- 4) karo uždavinių pildymą.

K. Boleckis.

(Bus daugiau).

Invalido balsas dėl pensijų ir pašalpų invalidams.

Neseniai gavau laišką iš vieno draugo -- kario, kuris, narsiai kaudamasis dėl Tėvynės Nepriklausomybės, 1919 m. bolševikų fronte netoli Liukšios tapo sunkiai sužeistas. Jam buvo prašutas nugarkaulis ir dėl to ligi šiol nevaldo kojų ir visos tos kūno dalies, kuri žemiau minėto prašovimo. Žodžiu visam amžiumi liko prikaltas prie vienos vietos. Berods, kas daugiau turėtų surūpinti mūsų visuomenę ir mūsų Valdžią, jei ne tie karžygiai, kurie savo sveikatos arba gyvasties kaina prisidėjo prie savarankiškos Tėvynės rūmų atstatymo. Bet, deja ir šiame opiane klausime pasirodėme esą tokie pat kietaodžiai, kaip ir daugely kitų. Nes daug tų karžygių, o gal ir visi, tapo palikni, nekaltant jau apie dvasios penę, be kasdieninės laidos duonos karnio. Štai, Lietuvos pilieči, kaip Tu pasirūpinaš tals, kurie Tavę tėviškę gynė nuo priešininko gaujų užplūdimo. Bet aš čia iš savęs nestrengiau rašyti, o rengiaus tik pacituoti minėtą pradžioje laišką. Štai ištrauka iš jo:

„Gal jau žinote nuo mano tėvo, aš tą pašalpą 480 auksinų jau esu gavęs gegužės 18 d.). Galia, kad tas įstatymas apie pensijas kariams dar liko netrauktas Steigiamojo Seimo dienotvarkėn.

O gerai kad aš turėtu tėvus šiek tiek turinčius, bet kokioje padėty kiti neturtingieji? Baisu pamanyti. Aš girdėjau, čia yra vienas buvusis kareivis (Lukmergė), jam kautynėse nukirto kojas -- tai jisai vargšas tiesiog elgėtauja gatvėse. O kiek jų yra tėvisio Lietuvoje? ..

Steigiamasis Seimas.

118-tas Steigiamojo Seimo posėdis 1921 m. rugpiūčio mėn. 30 d.

Š. m. rugpiūčio mėn. 30 d. po vasaros atostogų Seimas pradėjo vėl dirbti. Šiame posėdyje daugiau štai duoda paaiškinimų dėl padėtų paklausimų Krašto Apsaugos Ministris prof. Šimkus. Daugiausia paklausimų dėl rekvizicijų ir nematipratimų, įvykusių tarp karių ir piliečių. Į atstovo Štarkaus pa-

Štarkaus buvo 1919 m. birželio 12 d. o pirmininkas pa- 480 auks. -- gavo 1921 m. gegužės 18 d.

klausimą kaip manoma šiais metais aprūpinti kariuomenę pašaru, Kr. Aps. Min. prof. Šimkus paaiškino, kad nežiūrint į didelę šiais metais pašaro stoką Kr. Aps. Ministerija tikisi kariuomenę pilnai aprūpinti 200.000 pūdų šieno išgausianti iš Latvų, 300.000 pūdų manoma surekvizuoti vasarinų šiaudų ir duoti juos šieno vietoj, o taip pat šerti sėmenų išspaudomis bei sėlenomis, kad sumažinus avių skaičių.

Atsakius Min. Kabineto atstovams į paklausimus svarstomas įstatymo sumanymas apie svalginamųjų gėrimų pardavinėjimą mažomis dalimis. Dėl šio įstatymo kilo labai daug ginčų, ir pasirodė, kad yra daug keblumų vykdant į gyveniman todėl nutarta įstatymo sumanymą atiduoti Seimo ekonominei Komisijai dar kartą peržiūrėti.

Toliau dar svarstoma Servitutų likvidavimo įstatymas, kurį posėdis ir baigiamas.

119-tas Steigiamojo Seimo posėdis 1921 m. rugsėjo mėn. 2 d.

Iš eilės svarstomas įstatymo sumanymas dėl svalginamųjų gėrimų mažmenomis pardavinėjimo. Daugelis atstovų nurodo, kad visiškai degtinės pardavinėjimo uždraudimu mes tikslo nepasiekime, nes tada dar labiau išsiplės slaptas degtinės vartojimas. Moterų frakcija įrodinėja kad reikalinga visiškai uždrausti degtinės pardavinėjimas, nes tą sunki visų netaimių našta, kuri kyla iš degtinės vartojimo, visu sunkumu gata ant moterų. Jeigu jau praktikoje visiškai uždrausti degtinę pardavinėti negalima, tai moterų reikalaujama įnešti įstatymu referendumo teisę, tuomet tai moterų jau vietose spresia, ar būti degtinei, ar ne.

Moterų siūlymas visiškai uždrausti degtinės pardavinėjimą atmetamas ir priimamas pirmuoju skaitymu komisijos projektas „įstatymo dėl svalginamųjų gėrimų mažmenomis pardavinėti sumanymas“ kuris atiduodamas paruošti tntrajam skaitymui savivaldybių ir Admin. ir Ekonom. Komisijoms.

Toliau svarstomas antruoju skaitymu „Muzikos mokyklos įstatymas“.

Baigiantis posėdžiui atvažiavo Estų Užsienių Reikalų Ministeris p. Piip, kuris buvo sutiktas trukšmingomis ovacijomis.

Aks.

KARIUOMENĖS KRONIKA

Teatras Veikiančiojoje Armijoje.

1921 m. rugpiūčio m. 28 d. III-čios p. Divizijos Štabo kariai K. miestely surengė spektaklį, buvo stotoma: „Daina be galo“ V. Kovo 1 v. komedija, baletas, „Negyvas kūnas“ monologas, eilės, dainos ir griežiant karo orkestrui gražūs šokiai ir žaidimai. Pono daugiau kaip 2 tūkstančių, kuris paskirtas kareivių švietimo reikalams. Vakarelis buvo pavyzdingas ir visiems patiko.

Mainapavardis.

ŽINIOS

Lietuvoje.

— Nauja lenkų provokacija. Rugpiūčio 27 d. Varšuvos radio paskelbė, kad rugpiūčio 27 d. Lietuvos orlaiviai pasirodė ant Zelgovskio, okupuotos teritorijos ir kad ju du buvo lenkų artilerijos munitai. O trečias nuskridęs atgal. Lenkai paskelbė, jog esąs karo valiaubu laužymas iš Lietuvos pusės. Tia-

rai gi, rugpjūčio 27 Commaudel, vokiečių piletis, buvęs didžiojo karo metu lakūnas Varšuvoj, o dabar laisvai samdomas mechanikas mūsų aviacijos daly, ir Lietuvos piletis Vladas Mickevičius, buvęs rusų armijos savanoris prancūzų fronte, paskui priskirtas prie Haller'io lenkų kariuomenės ir su ja atvykęs Varšuvon, demobilizuotas 1919 m. gruodžio 1 d. ir šiuo metu liepos pabaigoj sugrįžęs Lietuvon ir gavęs mekaniško vieta mūsų aviacijoje, išgavę apgaulingu būdu du orlaivius išskrido 8 val. iš Kauno aerodromo ir negrįžo. Įvykęs po šio fakto tardymas parodė, kad Commaudel turėjęs ryšius su Varšuva per Vokietiją, Abudu, Commaudel ir Mickevičius, turėję santykių su lenkų ryšių karininkais prie Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijos Kaune. Prieš išlėkdamas Mickevičius gavo iš lenkų ryšių karininkų prie Kontrolės Komisijos 400 frankų čeką. Abu orlaiviu buvo nešaruota neturėjo ginklų ir sprogstamosios medžiagos. Lietuvos vyriausybė kreipėsi į Tautų Sąjungos Komisiją, prašydama daryti žingsnių, kad išgautų pavogtus orlaivius ir nusikaltėlius lakūnus.

— **Giedraičiai (Vilniaus gub.).** Giedraičiai, nors nelituanėse zonoje, kur gyvenimas kaip ir apmiręs, tačiau nenuleisdžia sparnų, ieškodami dvasios peno ir kultūros atsivimo. Lietuviai, atmindami kovas dėl kalbos vartojimo, karus ir okupacijas, ir, pagaliau įžymius lietuvių kariuomenės, mušų su lenkų kariuomene, gyvendami pasakinga praeitimi, koria kultūros gyvenimą — laiko progimnaziją (šiemet yra 3 klasės) ir šviečia apylinkę, rengdami vakarus ir stegdami draugijas. Rūpesniu vietinės šviesuomenės, kurios priešaky stovi P. Valeikienė ir kun. Giedrys, rugp. 24 d. buvo įrengtas vakaras. Statė — „Ant bedugnės krašto“ ir „Kuprota ožėl“. Be to, buvo dainų, šokių.

(Lietuva).

— **Audros pasekmės.** Šakių apylinkėje perėjusi audra padarė daug nuostolių. Sugriauta dangybė triobesių, malūnų. Butviliškių, Verpikų ir dalim Jaškakalmio kaimuose vasarą sunaikinta iki juodos žemės. Sulig komisijos žinių sunaikintų javų nuostoliai siekia 2,774,090 auksinų.

— **Tremtinių, grįžusių į Lietuvą, statistika.** 1918 metais buv. Lietuvos Tautos Tarybos rūpesniu, vokiečių okupacijos valdžios gražinta iš Rusijos 60,000 tremtinių.

1919 metais Lietuvos valdžios įstaigų gražinta iš Rusijos 32,000; iš Vokietijos, Prancūzijos ir kitų valstybių karo belaisvių gražinta 8000.

1920 m. Lietuvos valdžios įstaigų gražinta iš Rusijos 34,000; iš kitų valstybių — 7960.

1921 m. pirmuoju pusmečiu (per 6 mėn.) grįžo iš Rusijos 25,940. Tautybės žvilgsniu skaitmenys tokie: lietuvių—10,476; lenkų—645; žydų—10,110; vokiečių—164; gudų—149; rusų—4246; latvių—98; čigonų—52. Profesijų žvilgsniu tokie skaitmenys: inžinierių—37, gydytojų—58, teisėininkų—40, dailininkų—15, mokytojų—213, arininkų—16, pabirkantų—11, studentų—100, pirklių—663, felčerių—42, mašinistų—57, šaltkalvių—185, stalių—153, kurpių—311, sluvėjų—479 žemės savininkų—1458, žemės ūkio darbininkų—2068, pabrūkų darbininkų—1353 ir kitų.

Liepos mėn. parvažiavo 17,000 tremtinių. Smulkesnių žinių iš paskutinio pusmečio bus paskelbta vėliau.

— **Pirma lietuvių vaikų, paroda Kaune.** Šiuo metu rugpjūčio 4 d. Karių Lūžo salėje atidaryta vaikų prieglaudų paroda, kurios tikslas supažinti ir susinteresuoti mūsų visuomenę su Lietuvos vaikų, prieglaudoms ir jų darbais ir tuo būdu rasti kelią padidinti prieglaudų lėšas.

— **Lietuvių menininkai kviečiami Latvijon.** Žinomi lietuvių operos dainininkai poni V. Origaitienė ir Kipras Petrauskas gavo pakvietimus koncertuoti Rygoje. Mūsų menininkai kvietimą priėmė. Tai bus atsimokėjimas latvių menininkams, koncertavusiems pavasarį Kaune.

— **Operos atidarymas.** Darbas sparčiai varomas pirmyn. Atidarymas įvyks rugpjūčio 15 d., jei tik bus suspėta sutvarkyti kostiumų reikalus. Pirmiau eis „Rigolėto“ (Verdi mur.).

— **Lietuva ir užsienis.** Iš Ženevos pareina žinių, kad Hymansui nepasisekus surasti abiem pusėm priimtino pagrindo tiesioginėms lietuvių lenkų deryboms, jis atidavė lietuvių lenkų klausimą Tautų Sąjungos plenumui svarstyti. Lenkai tokio dalykų nukrypimu nepatenkinti.

Iš Vilniečių gyvenimo.

— **Išsiparduoda.** Varšuvos radio skeblis, kad Vilniuje pardavimas lenkų turto į svetimas rankas virstas katastrofingu. Parduoda 600 nejudomo turto nuosavybių. Pardavėjų sąrašas randama vis žinomose pavardės.

— **Medžioklė Vilniaus gatvėse.** Vilniaus didesnėse gatvėse įvyko žmonių medžiojimas. Kelios gatvės visai buvo uždarytos 3 valandom. Medžioklė padarė kariai tikslu suimti jaunuosius vyrus, kurie nenori stoti kariuomenėn. Suimta asmenys, kurie turėjo intarimus dokumentus.

(Un. Fr.)

— **Neturtingų inteligentų valgykla.** Vilniaus įkurta neturtingiems inteligentams amerikiečių laikoma valgykla. Amerikiečiai šelpia savo nusistatymu visus vargus kečiančius inteligentus, neatsizvelgiant į tautybę. Bet toji valgykloje susidėjo tokie santykiai, kad jei panelė ateina ne elegentingai apsirendžius — ar bent be skrybėlės, tai viena tarnautoja dažnai grasinanti išvarginti laukan; arba jei imama kalbėti „gudiškai“, tai dangels šelpiamų inteligentų ima kolkotis, kad „chlopy“ kalba kalbama.

(„Krynica“).

Užsieny.

— **Amerika atsisakė skolinti Lenkijai.** Amerikos valdžia atsisakius duoti Lenkijai kredito dėl blogos Lenkijos finansinės padėties. Jei Lenkija ir toliau, kaip iki šiol, klekviensais metais 61 milijardą markių karo tikslams alkvosianti, tai apie jos ūkio atstatymą nei manyti negalima.

— **Latvijos turtas.** Latvijos Finansų ministras Ringoldas Kainius, kalbėdamas su vietos laikraštiniškai, nurodė bendrų davinių apie visą Latvijos turtą. Sulig oficialės ankletos, latvių tautos turto sudėtis tokia: žemės turto (dirvos, pievos, ganyklos, miškai)—589,365,000 aukso frankų; miestų turtas (Rygos ir kitų)—1,749,923,000 aukso fr.; pramonė — 120,939,000 aukso fr.; prekyba—106,640,000 aukso fr.; laivininkystė — 6,333,809. Viso turto 5,120,788,505 aukso fr.

Kadangi Latvijoje yra 1,700,000 gyventojų, tai kiekvienam gyventojui tenka daugiau kaip 3000 aukso frankų turto.

— **Atstatymas Italijoje.** „Times“ konstatuoja neapsakomai graią Venecijos ir Giulia atstatymą, kas parodo didelį italių tautos aktingumą.

— **Karo naštaičiai prancūzais.** „Intransigent“ pabrėžia prancūzų amerikiečių draugijos pabrėžtą auką, kuri per penkis metus surinko Amerikoje 105 milijonus frankų ir suteikė pašalpos 800,000 karo

neturtingiems našlaičiams. Anot oficialių dokumentų, Prancijoje yra 800,000 karo našlaičių, kurių 600,000 reikalingi pašalpos ir 2/3 kurių neturi 10 metų. Valstybė skiria 800 fr. kiekvienai našlei ir 300 fr. vaikui, auklėjama pas motiną, ir 575 fr. našlaičiui.

— **Panaikino visuomenės pagalbos komitetą.** Sovietų vyriausybė panaikino visuomenės Rusijos pagalbos badaujantiems komitetą, kadangi jis, nežiūrėdamas Sovietų vyriausybės atsisakymo duoti komiteto nariams leidimą išvažiuoti iš Rusijos, jau važlavo. Sovietų vyriausybė pareiškė bijanti delegacijos dalyvavimo priešrevoliuciniuose žygiuose užsieny.

Pranešimu iš Maskvos, vaikų ligi vienu metų amžiaus mirtingumas bado srity siekia 75%.

— **Riaušės Belfaste.** Šiandienai, gerai apsiginklavę, užpuolė latvų dirbuvės unioninkus darbininkus, kurie rytą ėjo į darbą, ir, smarkiai šaudydami gatvėse į visas puses, juos išvaikė. Apie vidurdienį padėtis nepagerėjo. Šiandienai ir unioninkai pilnai apsiginklavę ir pasislėpę kiemuose ir už namų smarkiai kovėsi. Ligoninės prikrautos sužeistų.

Rugsėjo 1 d. kovos Belfaste atsiekė aukščiausio laipsnio, kuomet abi pusės, visai nesivaržydamos, išstis valandas šaudė svarbiausiose gatvėse ir nuolat kovėsi su policijos šarvuotais automobiliais. Mieste panika. Prekyba pertraukta. Keturiolika žmonių nukauta ir daugiau 100 sužeista.

Į Belfastą, mašinti riaušės, atvyko kariuomenė.

— **Sukilimas Indijoje.** Indijos ministerija praneša, kad kariuomenė ir policija, pasiūsta iš Kalkutos gelbėti Malopuramą, kur daug sukilėlių karabinais, kautuvais, kalavijais ir durtuvais ginkluoti rugpiūčio 26 dieną užpuolė miestą. Sukilėliai parodė savo tradicinį žiaurumą ir pasirūžimą mirti kovose, kurios truko penkias valandas. Moplanai pagaliau buvo nugalėti. Jų žuvo apie 500 nukautų. Iš anglų pusės žuvo 1 karininkas, du kareivių ir šeši kareiviai sužeisti.

— **Paskelbė karo pabaigą.** Nuo rugsėjo 1 d. oficialiai paskelbta karo pabaiga Anglijoje, atšaukiant visus dar užsilikusius karo padėties įsakymus. Tai reiškia, kad ir vokiečiai galės Anglijoje laisvai prekiauti biržoj.

— **Demonstracijų banga.** Rugsėjo 1 d. Berlyne įvyko minčių demonstracija prieš reakcininkus. Dalyvavo darbininkai ir valstybinių partijų atstovai. Komunistai demonstravo skyrium. Viso dalyvavo pusė milijono demonstratų. Didelės ramios demonstracijos įvyko visoj vokiečių valstybėj.

— **Riaušės Amerikoje.** Vakarų Virginijoje įvyko kasyklų darbininkų riaušės. Darbininkai naikino ir plėšė visą apylinkę. Prezidentas Hardingas išleido skelbimą, ragindamas visus kasyklų srities sukilėlius nurinti ligi rugsėjo 1 d. Tačiau riaušės nesiliovė. Žuvo keletas žmonių. Du valstybės kariuomenės pulkai atvyko rugsėjo 1 d. ir bus paskelbta karo padėtis, jei kasyklų darbininkai neklausys Hardingo atsisaukimo.

— **Neramiausias Tautų Sąjungos narys.** „Observer“ straipsny „Zeligovskis ir Korfanti“ rašo: Jau keli mėnesiai Tautų Sąjunga stengiasi, ir iki šiol bergždžiai, išrišti Zeligovskio okupavimo Vilniaus klausimą. „Tautų Sąjungos mintimi Aukštosios Silezijos klausimo išrišimo sunkumas priklauso nuo to, kad Korfanti Silezijoje padarė smurto žygį (coup d'état). Lenkija dabar pateikė du klausimus Tautų Sąjungai išrišti: „Taip neaiški pasidarė Lenkijos padėtis, kad bemaž pamirštama, kad ji Tautų Sąjungos narys“.

— **Gudų tautinis susirinkimas.** 25 d. rugsėjo 8. m. Pragoje šaukiama gudų tautinis susirinkimas. Visos gudų partijos, organizacijos ir grupės, kaip vietinės, taip ir užsienio—Europos ir Amerikos—kviečiamos atsiųsti atstovus. Susirinkiman kviečia Gudų Tautos Taryba.

— **Aprūpins tik savuosius.** Sovietų valdžia parūpinsianti produktų tik 4 milijonams darbininkų gelžkelninkų ir mokinių ir 2 milionam Sovietų tarnautojų, o kiti gyventojai turi surast savarankiai.

— **Amerikiečiai šelpis tik vaikus.** Tarptautinės Rusijos šelpimo komisijos Amerikos delegato Brown'o pareiškimu, Hoover'io šelpimo akcija, manoma, būslanti aprežta tik vaikų ir ligonių šelpimu. Pašalpos laival esą atplaukę jau į Rygą ir Petrapilį. Ta šelpimo akcija galėsianti per žiemą išmaityt milijoną vaikų.

— **Vietoje pinigų—vinys.** Maskvoje vieno metalų skyriaus valdininkai pakėlė klausimą, kad darbininkams mokestis būtų duodama ne pinigais, bet savo dirbinių medžiagomis. Metalų kolegija priėmus šį siūlymą ir nustatius išduoti kiekvienam nustatytą vėlinių normą.

— **Susekė Erbergerio nužudytojus.** Suimti du asmeniu pasivadinusiu ne tikrom pavardėm: Pranas Riese—studentas juristas iš Diuseldorfo ir Kund Berger—studentas phil. iš Jenos. Jiedu laikoma tikrais Erbergerio nužudytojais.

○ Kas klausia, tas neklysta. ○

Kls.

Tamsta, Redaktoriam!

Kadangi negaliu suprasti sekančio dalyko, tai kreipiuos į tamstą kad paaiškintum man, jei galima, per „Kari“.

Tas dalykas labai „nemandagus“ klausiti, bet aš priverstas klausiti, nes pats negaliu sau išsiaiškinti. Dalykas toks:

Ar gali būti pulko krautuvėj parduodami lygiai su kitomis prekėmis ir „kultūringi prietaisai“ apsaugojimui nuo lyties ligų?

Mūsų pulko krautuvėj tokie prietaisai išstatyti krautuvėj gražiuose pakeliuose lentynoje greta su taboku, miulu ir t. p. prekėm — reiškia visai kaip „vieša“ prekė. Pirmiau tie prietaisai buvo parduodami „iš po bufeto“, o dabar atvirai.

Taigi prašau man paaiškinti ar yra galimas kultūros ir švietimo darbas (kurį taip garsiname) pulke, jeigu pulko krautuvėj visai pigiai gali gauti prietaisų, ir apskritai ar tikrai kultūringas žmogus gali vartoti juos ir ar tie prietaisai tik nėra ne kultūros, bet biauriausios „kultūros“ padaras.

Aš bent kiek veikinėjau pulke, švietimo srityje, bet niekaip negaliu įsivaizdinti „kultūros su pūslėm“.

Jei kultūra būfinal turi būti su virš aprašytom pūslėm, tai kam mums reikia meluoti, kad mes kultūros siekiame?...

Man rodos, tai biauriausia „kultūra“ tik.

9-to pėst. pulko Švietimo K-sijos narys

Kareivis Vitkauskas Leonas.

Ata.

Labai gaila, kad jūsų krautuvėlė panašiomis prekėmis viešai rodosi. Tomis prekėmis ir vaistinėmis viešai nedemonstruoja. Visai kas kita šie dalykai iš esmės. Medicina juos siūlo kaip apsaugojamą val-

stą, bet ji žmogaus nestumia į tą tikslą, kuriam jie variojami, nes ji neatsako už pasekmes.

Apie kultūrą čia neprisleina kalbėti. Kultūringas žmogus neturi svetimotieriauti ir savim prekiauti. Todėl ir klausimas, ar galimas švietimo ir kultūros darbas jūsų apystovose, pats savimi išsiriša: žmoniškiosios kultūros uždavinys yra kiekvieną žalą iš žmonių išrauti, vistiek kokiose formose ta žala apsirėikštų.

R e d.

KARIŲ TEATRAS.

Kauno Karių Klubas pradeda žiemos sezoną. Rugpiūčio 21 d. ėjo pirmą kartą Aišbės sulietuvintą 4 veiksmų komedija „Nekaltas avinėlis“

Jau prieš vaidinimą salė pilnutėlė publikos, net visi šokėjai, kurie visada tik po vaidinimo renkas, sėdi salėje. Tikrai nuostabul Mat šaltas, lytingas oras suvarė visus į klubą.

„Avinėlis nekaltasai“ — tuščias veikalas ir kaip toks moralitū žvilgsniu nieko publikai neduoda. Režisieriaus p. Brazulevičiaus pastangomis ši komedija buvo visai gerai suvaldinta. Gyvos ir kominijos mezanscenos, Kupinas gero ūpo artistų vaidinimas viskas kartu sudarė gan įdomią komediją ir privertė publiką gardžiai pasijuokti. Šį kartą savo gabumus vaidinime parodė k.-v. Gedmontas (Piplinskio tėvo rolėje), k.-v. Šepetys (sargo Jurgio rolėje), p-lė Z. Lukauskaitė (Piplinskaitės rolėje).

A. Gedmontas, senas karių klubo vaidyla, turi jau nemaža prityrimo scenoje ir žada ateityje visai geru artistu tapti. Piplinskas jo išpildyme išėjo visai įdomus ir gyvas.

K.-v. Šepetys, Jurgio rolėje, vertas buvo pagyrimo. Be nebus tai pirmasai nusisekęs Šepetio vaidinimas.

Dagys šį kartą apvyllė publiką gan „skystai“ vaidindamas jauno Piplinskio rolę. Didelė naujiena publikai buvo, išgirdus iš Piplinskio lūpų, kad jis baigęs aukštąjį mokslą. Vaidinime p. Dagio kaip tik ir trūko intelligentingumo, ir jam nepasisekė tinkamai atvaizduoti jaunojo, pasitikinčio savimi donžuano Piplinskio rolę.

P-lė Zosė Lukauskaitė (Vanaginskaitės rolėje) buvo simpatinga ir patraukianti, nors kai kur jai ir trūko drąsumo judesiuose bei gestuose.

Kiti buvo kaip ir visada.

Rugpiūčio 28 d. Klube ėjo S. Čiurlionienės 1 veiksmo vaizdelis „Kuprotas oželis“ su muzika ir liaudies dainomis.

Šis vaizdelis buvo jau statomas prieš metus sename bute dar būnant ir turėjo visada didelio pastsekimo. Tai vienas iš gražiausių p. Čiurlionienės dramatiinių vaizdelių. Ir šį kartą „Kuprotas oželis“ bendrai imant, visai nusisekė.

K.-v. Gedmontas (našlio rolėje) šį kartą buvo „savo kailyje“ ir „kretė Šposus“, kiek norėjo, tačiau jo vaidinime nebuvo šaržo (ko jis negalėjo išvengti Valentuko rolėje oper „Conciltum“).

P. Busilas (Jonuko rolėje) savo rolę atliko apgalvotai ir švariai, tik nesuprantu, kodėl jis, dainuodamas „sudiev kvietkelį tu brangiausias“ pasisukė nugara į publiką ir visai uždengė Onutę. Dainavo p. Busilas pakenčiamai.

P-lė Kušeliauskaitė, Onutės rolė tiko, tik labai gadino įspūdį negalėsingas lietuvių kalbos darymas. Nekalbant apie tai, kad p-lė Kušeliauskaitė ne-

teislingai stato kirčius, ji visai iškraipo žodžius. Štai kai kurie žodžiai iš jos leksikono: „ceveli, motuce, aucikau, veidzaliai, rucelių ir t.t., o tikrai žinau kad p-lė Kušeliauskaitė nėra dzukė, ir dzukų tarmės nežino.

Motutė iš piršlys buvo geri.

K. Klubo draugas.

Teatras.

Vilkolakis. Š. m. rugsėjo 4 d. Vilkolakis po ilgo miego vėl nubudo. Publikos kaip ir visada apščiai: pilna Meno Kūrėjų Draugijos salė. Pusei publikos neužtenka vietų ir reikia stovėti ir teptis į baltas salės sienas, šluostant jas savo nugaromis. Juokų kaip visada užteko: bet kai kurie juokai kėlė ir neramumą. Pirmajame vaizdelyje buvo išvesta Rusijos badaujantiems šelpti draugija: čia ypač buvo įdomus ponas L., kuris nemokėdamas lietuviškai, kalbėjo veik vien rusiškai, gyrėsi, kad tarnaujans raudonajame kryžiuje jau 25 metus, ir iš tiesų vilkėjo karininko uniformą ir raudoną kryžių ant rankovės. Jam labiausiai rūpėjo ne badaujantieji gelbėti, kiek gelbėti iš Rusijos įvairios brangenybės, vienu žodžiu padaryti Rusuose gerą spekuliaciją.

Antras vaizdas buvo „Avelių karantinas“. Prasi-deda tuo, kad susitikę Kaune du žydai, vienas kažin kokio teatro artistas, o kitas tipingiausias spekuliantas, pasakoja savo atsiminimus, kaip jie pakliuvę Lietuvon. Matome toliau karantino vaizdą, kur sėdi pora lietuvių senelių ir mažas vaikas karantine jau 4 savaites ir jų neišleidžia, nes esą jų tėviškę Šakius paėmė lenkai. Paskiau atelna 6 žydai. Ešelonu viršininkas Michailov moteris vyro rūbuose tipinga Sovietų Rusijos komisaras, dargi su raudonu ženkleliu ant krūtinės, važiuojans Lietuvon (Rokiškis) atidengti „popitinės observatorijos“.

Tas pats artistas, kuris visą laiką kalbą Kauno geografiją: kad senajame mieste yra rotušė, o naujame Perkovskis, kad Kauną apsupa Nemunas su Vilija. Bet toji geografija labai jam nevyksta ir Vilija virsta Visla. Toliau pasirodžius karantino viršininkui visl puola prie jo, bet jam prakalbėjus lietuviškai pasirodo, kad niekas nesupranta: teisinasi užmiršę. Visi sakosi gimę Lietuvoje tikrai nurodyti gimimo vietos niekas negali. Matyti, kad jie Lietuvą mato dar pirmą kartą. Tikrinant gi, jaunas vyrukas pasirodo turįs 48 metus, o žilas senis tiktai 28 metus. Pirmasis teisinasi pajaunėjęs pamatęs Lietuvą, o antrasis pažilęs nuo bado ir maro Rusijoje. Spekuliantas gi visai neturi jokių dokumentų, bet, matyti už gerą kyšį, jo visai nė neklausinėja. Atvažiuoja kontrolės komisija: jos narys žydas, nusistatęs, kad viso pasaulio žydai yra Lietuvos piliečiai, ir neleidžia niekam klausinėti, kur jie gimę, arba klausinėjant tiesiog padeda nežinantiems, kaip atsakinėti. Jeigu kas mėgina, priešintis gąsdina spauda. Labiausiai gi visi susirūpinę košero valgyklos atidengimu. Galop visus paleidžia tik palieka mažą vaikėlį, kurio seneliai sako, kad jis esąs jų mirusios dukters sūnus, bet jo tėvas buvęs iš Čekijos: tokia būdu jų vaikas negalys būti Lietuvos valdinys, o Čekijos.

Trečiame dalyke „nauji talentai“ buvo pajuokti pianistas D. ir daininkai S. ir A. Ypač juokingas buvo S.

Galop „Eltos“ žinios—toli gražu nevisos juokingos.

Kazys.

Raštų apžvalga.

Jamoro žurnalas „Ragutis“.

Mes išsilgę šypsenos, jaukaus džiugsmingo juoko. Visur aplinkui per dang pantiurą fizionomijos, lyg be-
laiko susenėję esame. Dirksniai įvairių politinių ir vi-
suomeninių dirgintojų galutinai įjaučiami.

Šino suakiuoju kovo metu pamiršome šypsenas ir
juoką.

O kaip būtų sveika nusikvatoti! Juokas nudra-
skytų pelesius nuo apsnūdusios visuomeninės balos.

Todėl visi ne tik kas jaunas, bet kas dar gyvas
laukė žurnalo, kur rastų linksną rašinėį, aštrią kari-
katūrą.

„Ragutis“ pažadėjęs linksmų šypsenų sudomino
dangį.

Paėmus gl į rankas, kad ir nenorėtum jaunam
žurnalui stačiai į akis pasakyti, visgi apsigilį šiek tiek.

Pradedant įžengiamąją Pilsudskio nuvalkiota visur
tema ir toliau mažai įdomi medžiaga seka.

Vien galima išskirti. Politikomanų agzortai—Vil-
kolakio dalnuojamą politinę satyrą. Bet šis kūrinys—
juk ne „Ragutis“ nuopelnas.

Visai nejuokingas, negražus, ir nepadorus—J. Lū-
das Nakvosas. Tik stebiesi redakcijos netakingumu.
Piešinių tarpe įdomesni Nenumirėlių Galerijos Pir-
moji iškasena ir „Sumnenijos Rokunda“.

Tačiau „Ragutis“ dar jaunas.

Gerai pasitikėti, kad „Ragutis“ pasitaisys, negu į
šiek pasmerkli. Br—las.

Nuo Karo Mokslo Skyr. Knygyno.

Rusų „Prikazy po Vojennomu Vie-
domstvu“, „Cirkulary Glavnago Štaba“ ir
„Prikazy i prikazanija po vojskam Vilen-
skago Vojennago Okruga“, 1864—1914 m.m.
išrinkta ir duodama naudotis.

Majoras Ružancovas
Knygyno užvetėda.

Pranešimas.

Nuo 3. m. rugsėjo 1 dienos pradėtas jaunų vyrų
priėmimas ne žemesnio kaip pradedamosios mokyk-
los mokslo nuo 18 iki 23 metų amžiaus, norinčių
įstoti savanoriais technikos kariuomenės šiomis sąly-
gomis.

1) Kiekvienas savanoris gali pasirinkti sau spe-
cialybę (taplorių, elektrotechnikų, automobilių, gele-
žinkelinių, arba aviacijos mechanikų) laisvų vakansi-
jų ribose. Šioje specialybėje jie turės išstarnauti pilną
kariuomenėje privalomą tarnybos laiką.

2) Atvykus dalį savanoriai sėkmingai beigo
jaunų kareivių mokymo kursą (3—4 mėn.), būtina
skirti į specialias mokomasias dalis puskarininkiams
priruošti.

3) Prašymai savo ranka parašyti su sveikatos
stovio liudymais, išduotais Apskr. karo komendantų,
pastarųjų pristatomi Karo Technikos Viršininkui iki
3. m. spalio 15 dienos. (Prie prašymo turi būti pri-
dėtas mokslo cenzo liudymas). Priimti Karo Technikos
Viršininko savanoriai surenkami karo komendantų

siunčiami Karo Technikos Vadybon Igi 3. m. spalio
mėn. 25 d.

Pastebėjimas: Kas išdėstyta, nelieta
asmenų, kurie šiais metais šauklami kariuomenės

Išleistos knygos.

Pėstinikų rikiuotės statuto papildymas.

Krašto Apsaugos Ministerijos Karo Mokslo Sky-
leidinys. Kaunas 1921 m.

Laukiami raštai.

„Mūsų Žinyno“ 2 Nr. turinys

1. *Generolas Radus-Zenkavičiaus* — Karas, karo ga-
lybė, karo mokslas.
2. *Generolas Radus-Zenkavičiaus* — Maršalas Foch.
3. *A. Vabalas Gudaitis* — Baimė ir kova su ja.
4. *Kap. V. Steponaitis* — Bermontininkai Lietuvoje.
5. *Martynas Yčas* — Bermonto dienų atsiminimų
žiupsnelis.
6. *Majoras Čaptikas* — Pirmi liet. kariuomenės ku-
rimo žingsniai.
7. *Kap. Urbšys* — Pirmosios mūsų kariuomenės
operacijos.
8. *Majoras Ružancovas* — Gudų kariuomenės dalys
Lietuvoje.
9. *Kapitonas Biržiška* — Lietuvių Golgota.
10. *J. Volgas, Vertė A. Janulait.* — Valstiečių suki-
llimas Prūsiose.
11. *Gen.-L. Galvydis Bykauskas* — Kautynės.
12. Bibliografija:

L. Radus-Zenkavičiaus — Hindenburgas, Liudendorfas
ir Tirpitz.

L. Radus-Zenkavičiaus — Šių dienų Rusijos knygynų
stovis.

Kap. J. Lauraitis — 15 latvių karo literatūros.

Kap. S-tis ir Majoras Ružancovas — Ukrainiečių karo
literatūra.

Majoras A. Ružancovas — Gudų karo literatūra.

Kap. S-tis — Kolčakas.

— Denikinas.

— Vrangelis.

— Žalioji armija

Kap. Urbšys — Del Napoleono armijos.

K...s K...s — Švietimas raudonoj rusų armijoje

Pėstinikų rikiuotės statutas.

Jau spausdinamas ir neužilgo pasirodys. Turinys pa-
pildytas, yra brėžinių.

Atsiųstos redakcijai knygos.

Jona Knito eilės. Lietuvių Prekybos bendrovės
leidinys. „Darbininko“ spauda. 192 pusl. Boston
Mass 1921 m.

„Varpo“ bendrovės leidiniai:

1. *D-ras K. Grinius*. Žmonių ligos. Priedas:
Aplė žmogaus dailumą. 48 pusl. Kaunas 1921 m.
2. *Didis graikų išminties vyras Sokratas* 20 pusl.
Kaunas 1921 m.

3. V. Stepukas. Ekonominio Rusijos gyvenimo bruožai. 62 pusl. Kaunas 1921 m.

4. Agr. J. Kriščiūnas. Ūkio kursai. Veršukų muginimas. 36 pusl. Kaunas 1921 m.

5. Agr. J. Kriščiūnas. Žalbas ir griaustinis ir kaip įtaisyti perkūnsargį. 24 pusl. Kaunas 1921 m.

Klaidos atitaisimas.

„Kario“ 33 Nr. padėtas eilėraštis: „Aš ir Želgovskis“, kurio apačioje turi būti parašas: Salys Semerys.
Red.

Redakcijos atsakymai.

Vyr. pusk. P. Daunorui. „Karo daina“ savo tarpe galite dainuoti ir kitus mokyti, bet spaudai netinka.

Vyr. pusk. J. Mockaičiui. Galima, jeigu tik tas dvaras dalijamas. Kreiptis pas apskr. Žemės ūkio įgaliotinį, pristatant paludymą, kad Tamsta tarnauji Lietuvos kariuomenėje be kliaudų.

Jonui Dzondzaletai. Galima tik už pinigus.

Rašt. K. Škėmai. Su tuo klausimu Tamsta ir kreipkis į „Lietuvos“ redakciją, mes gi apie tai nieko nežinome.

Arkauskui. Eilėraštis „Nemunui“ mums netinka.

Valskiui. Tamsta pats geriau žinai.

Grandinai A. Bitkevičiui. Tamsta gali gauti žemės.

Andriulioniui. Be dokumentų negalima.

J. A. Stankevičiui, Tamstos rašinėlis persilpnas. Nespausdinsime.

Č—liui. 1) Orlaviai į Ameriką nevaikščioja 2) Tarnybos pradžia skaitoma nuo tos dienos, kuri pažymėta naujokų priėmimo formuliare 3) Apie naujų karių mokytojų kursų atidengimą nieko negirdėti.

Tėvynės posuniui. Tamstos eilėraščiui trūksta ritmo; nespausdinsime.

B. Apirubiui. Pinigus siųskite per paštą Kr. Aps. Min. Karo Mokslo Skyriui. Gave pinigų, išsiųsiame ir laikraštį.

Leitenantui Marandkui. Niekas Tamsta klaus, ir kitose Europos šalyse taip daroma, bet dažniausiai tik inteligentų tarpe ir tai nebūtinai. Kaip kas išmano, taip save gano. U juo Tamstas mokytojas, tai dar didesnius niekus kalbėjo: Dievo rankos, kad ir kažin kaip norėtum pabučiuoti, nepasieksi.

Ant. Jurginai. Ne specialistams, ne viktočiams kareiviams karo metu tarnavimo laikas nenustatytas.

Tamstos brolis kariuomenėn nešaukiamas, jei be mirtų šeimynos narių nėra kitų kur nors užsienyje.

Viršilai Jonai Mežaraup. Norėdami pasiūlyti mūsų kariuomenėje, kreipkitės į dalies vadą, kuris turi teisės palikti savanorių sąlygomis.

Jaun. sap. pusk. Margeniui. Del paleidimo kreipkitės į savo Apskritis Naujokų Šaukimo Komisiją. Jei paleis, tai dalyje laikys savanoriu ir sesuo gaus pašalpos.

J. p. Kauliūnui. Savanoriams, įstojusiems prieš žankimą, tarnavimo laikas bus išskaitytas iš įstatymų aprašytos būtinios tarnystės.

J. Janužiui. Paleidžiami testai mokslo tik gimę 1901 metais ir iš Karo Mokyklos paleisti pirma gruodžio 23 d. Vado sutikimas paleisti — be reiklės.

Sa. Matusevičiui. Alga išganoma tik pristatydami likviduotojos (Jėzo k. l. kom.) dalies bilas ir atestatą. Be to apie Tamstą gali liudyti tos dalies viršininkai.

J. Čvirka. Tuo reikala kreipkitės į savo apskrities mokesčių inspektorius.

J. Ruzgiui. Kreipkitės į teismą, kurio išlaidos dalyką.

J. Grybui. Savanoriai žemės gausa išternavę motus ir paleisti.

J. Paukštis. Iš vyriausybės gausa žemės kariai, kurie turi nedaugiau kaip 10 dešimtinių ir tie, kurių tėvai turi nedaugiau kaip 20 dešimtinių.

M. K—nui. Kariai, gavo žemės iš vyriausybės, gali prisipirkti iš privačių savininkų laisvai susitarę apie kainą.

V. Kinderiui. Dabar išitarnavusiems kariams žemė duodama iš parceluojamų dvarų. Iš norimos vietos žemės bus galima gauti gal tik pravedus Žemės Reformos įstatymą.

V. Rekašiui. Pravedant Žemės Ref. įstatymą parceluojant dvarus tikrai greičiausia bus išlyginami. Dabar žemę krūvon suvesti galima tik susitarus su žemės valdytoju.

Virš. Anelionis. Negalima (žiūr. J. Paukštis atsakymą).

Kupravičiui. Neturint po ranka dokumentų, negalima atsakyti.

A. Radzevičiui. Kariui gaudami žemės, gausa 100 kelmų iš girios, jei yra mažžemiai. Kreiptis į savo Apskričio Žemės Ūkio įgaliotinį.

A. Jankauskai. Dabartiniais įstatymais žemės atieškoti negalima.

Kariui E. L...ui. Kol kas materialūs ir tarnybos karių mokytojų stovis mūsų įstatų atskirai nėra išreikštas, taigi jiems mokytojaujant pastekama alga ir lalpenis, kurios jie turi naudoti tarnystėje. Mokytojaudami jie tiesioginiai priklauso Švietimo Komisijos pirmininkui.

Rašt. Lindui Rekašui. Yra matininkų kursai, bet ne kariuomenėje. „Kariškų“ matininkų nėra niekur. Taigi kariai negali stoti į tuos matininkų kursus.

Juozui Rukeckui. Tamstos „Lenkų Apataiškas sudėjimas“ spaudai netinka.

Sakalauskui. Nespausdinsim.

Kliavui. Kreiptis į Mobilizacijos Skyrių.

A. Brazuliu. Rašinėlis menkas, netinka, ir šyk Tamsta ką nors gyvesnio, vaizdingesnio.

Jonui Stankevičiui. Kreiptis į miesto valdybą.

Ziznauškaitėi. Reikėjo sužinoti pavardes ir traukti teismas už asmens įvardimą. Laikraštis čia nieko nepadės.

Kar. Baltrušaičiui. Kareivių laiskus kontroliuoti gali visi tie viršininkai, kuriems tai pavesta.

Zaborskiui Domaxui. Tamstos laiškas atiduotas administracijai baškinti.